

XXV. KGYTK 2026

Mit adott Amerika felfedezése Európának? Híres utazók és felfedezéseik

Készítette: Ható Mira

6. osztályos tanuló

Zalabéri Általános Iskola
8798 Hunyadi János utca 2.

Felkészítő pedagógus: Papp Katalin
pappakatalin1110@gmail.com

Ismeretterjesztő kategória
Társadalomtudományi szekció

Tartalom

1. Bevezető.....	3
1.1. Bemutakozás és a témaválasztás indoklása.....	3
1.2. Kutatómunkám folyamata.....	3
1.2.1. Tudománytani besorolás.....	3
1.2.2. Kérdések megfogalmazása	3
1.2.3. Információgyűjtés.....	3
2. A földrajzi felfedezések kezdete.....	4
3. Kolumbusz Kristóf.....	4
3.1. Kolumbusz négy útja	4
3.2. Mit talált Kolumbusz a Karib-szigeteken?	5
4. Közép- és Dél-Amerika felfedezése a 16. században.....	6
4.1. Amerigo földje	6
4.2. Hernán Cortéz.....	7
4.3. Francisco Pizarro.....	7
4.4. Diego de Almagro	8
4.5. Francisco Orellana	8
4.6. Amerikából érkezett növények	8
5. A földrajzi felfedezések tudományos hozama a 17-19. században	10
5.1. Utazó természettudósok	10
5.2. Meriwether Lewis és William Clark	10
5.3. Alexander von Humboldt	11
5.4. Charles Darwin	12
6. Összegzés.....	12
6. Felhasznált források	13
6.1. Nyomtatott források.....	13
6.2. Elektronikus források.....	13
7. Képek forrása.....	13

1. Bevezető

1.1. Bemutakozás és a témaválasztás indoklása

Ható Mira vagyok, a Zalabéri Általános Iskola 6. osztályában tanulok. Negyedik alkalommal veszek részt a KGYTK versenyen. Előző tanévben a Dobostorta történetével foglalkoztam. Idén témaválasztásomhoz a történelemórán tanult 15-16. századi földrajzi felfedezések adták az ötletet. Szerettem volna részletesebben tanulmányozni Kolumbusz Kristóf utazásait és megismerni más felfedezőket, akik először jártak az amerikai kontinensen.

1.2. Kutatómunkám folyamata

1.2.1. Tudománytani besorolás

Témámat *A tudomány térképe* című mű alapján a történelemtudomány főághoz, a történelem korszakok szerint ághoz, azon belül az újkorhoz soroltam be.¹

1.2.2. Kérdések megfogalmazása

- Pontosan hol járt Kolumbusz Kristóf, és mit talált az Újvilágban utazásai során?
- Mely utazók fedezték fel az amerikai kontinens azon részét, ahonnan később az európai emberek életére jelentős hatással lévő termékek érkeztek?
- Miben különböztek a 15-16. századi földrajzi felfedezések és a 17-18. századi expedíciók?
- Milyen természettudományos eredmények születtek a természettudósok utazásainak eredményeként?

1.2.3. Információgyűjtés

Szeretek könyveket olvasni, ezért munkám kezdetén online könyvtári katalógusokban kutattam források után. Először Kolumbusz Kristóf útjairól gyűjtöttem részletesebb információkat, majd a Közép- és Dél Amerikát felfedező konkvisztádorokról. Megvizsgáltam, hogy melyik korszakban mi volt a felfedezők célja.

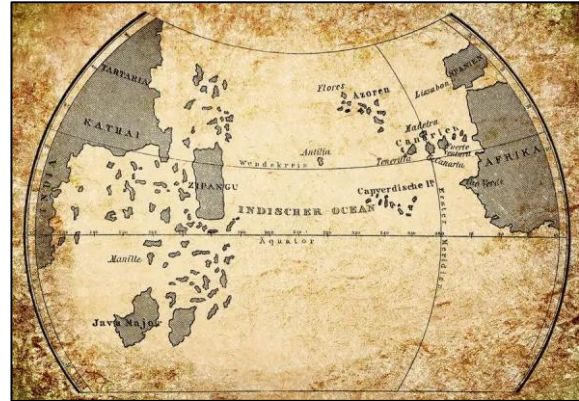
Dolgozatomhoz vázlatot készítettem. A forrásokat kijegyzeteltem, majd az információkat internetes cikkekből egészítettem ki. Jegyzeteimet a vázlatpontokhoz illesztettem. Végül kiválasztottam és beillesztettem a szöveghez illő illusztrációkat.

¹ Schranz András szerk. (1995). *A tudomány térképe*. Keraban Kiadó. 199. o.

2. A földrajzi felfedezések kezdete

A 15. században Nyugat-Európa népessége növekedett, ezért több élelmet importált Közép- és Kelet-Európából. A törökök terjeszkedése zavarta a Földközi-tengeri kereskedelmet. Az aranyéhség is vezette a felfedezőket, hiszen a növekvő pénzkiáramlás kimerítette az európai bányákat. Legendák szóltak a Távol-Kelet mesés kincseiről, ezért az Atlanti-óceán partján fekvő országok hajósai új utakat kerestek.

A felfedezéseket segítette egy új hajótípus, a caravella megjelenése, az iránytű felfedezése és térképek készítése. Elfogadták Ptolemaiosz tanát a Föld gömb alakúságáról és Toscanelli elméletét, amely szerint India Európától nyugatra az Atlanti-óceán túlsó partján van.²

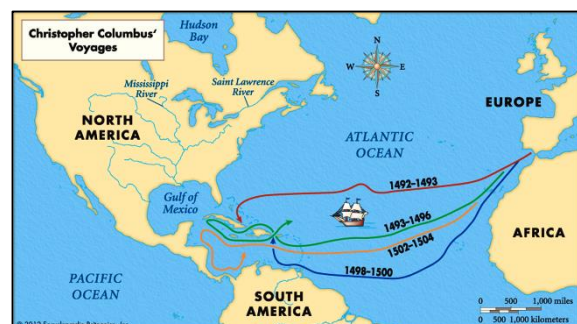
1. kép: Toscanelli földtérképe a 15. századból
(stock illusztráció)

3. Kolumbusz Kristóf

3.1. Kolumbusz négy útja

Kolumbusz Kristóf (1451-1506) egy genovai gyapjúszövő fia volt, ezt a mesterséget tanulta ki. Fiatal korától nagyon sokat olvasott távoli országokról. 14 évesen maga is tengerre szállt. Ismerte Paolo Toscanelli, firenzei földrajztudós elméletét a Föld gömb alakúságáról. Toscanelli számításai szerint nyugat felé rövidebb idő alatt elérhető India, mint Afrika megkerülésével. Kolumbusz felnőttként elhatározta, hogy nyugat felé indulva megpróbál meg elhajózni a Távol-Keletre. Tervéhez a spanyol uralkodópárt nyerte meg. 1492. augusztus 3-án indult el Palos kikötőjéből három hajóval, a Santa Mariával, a Ninával és a Pintával.³

A Kanári-szigeteken szakították csak meg útjukat, és szeptember 6-án indultak el. Kolumbusz úgy számolta, négy hét alatt Kínába érnek, de a Föld területét alábecsülte. Október 12-én látták meg először a szárazföldet, amelyet az őslakosok Guanahaninak hívtak. Kolumbusz San Salvadornak nevezte el, és Spanyolország

2. kép: Kolumbusz utazásai

² https://erettsegi.com/tetelek/tortenelem/nagy-foldrajzi-felfedezesek/?utm_source=chatgpt.com

Letöltve: 2026. 01. 30. 15:15

³ Köthe, Reiner (1993). Mi MICSODA: Felfedezők és utazásaik. Tessloff és Babilon Kiadó. 16-18. o.

birtokának nyilvánította. Ez valószínűleg a Bahamák egyik szigete volt. Ezután tovább kereste Indiát. Felfedezte a mai Kubát és Haitit (Hispaniolát), ahol megalapította az első spanyol kolóniát, amit Navidadot. 1493. januárjában indult vissza Spanyolországba. Március 15-én érkezett meg két hajóval, mert a Santa Maria hajótörést szenvedett.⁴

Második útjára tizenhét hajóval és 1500 emberrel indult. Navidad lakóit nem találta már meg, mert az őslakosok agyonverték a fosztogató telepeseket. Kolumbusz mégis alapított itt egy új kolóniát, Izabella néven. Újabb szigeteket fedezett fel, de kincseket nem talált.

Harmadik utazása során lépett először Dél-Amerika földjére az Orinoco torkolatánál. Ezután Hispaniolára hajózott. Testvére, Bartolomeo feladta az Izabella kolóniát, és megalapította a mai Santo Domingot. Sok bűnöző volt a telepesek között, és Kolumbusz nem tudott rendet teremteni. A spanyol király küldött egy új kormányzót, Kolumbuszt pedig visszahurcoltatta Spanyolországba.

Ennek ellenére a hajós elindulhatott egy negyedik útra, hogy végre elérje Indiát. Többé nem léphetett Hispaniola földjére. A Hondurasi-öböltől a Panama szorosig vezetett az útja. A szigetek mögött kereste Indiát, de Közép-Amerikát találta meg, amely nem bővelkedett kincsekben. Súlyos betegen tért haza. Két évvel később elhunyt. Élete végéig azt hitte, hogy Ázsiában járt, pedig egy új világot fedezett fel.⁵

3.2. Mit talált Kolumbusz a Karib-szigeteken?

A korallzátonyokkal védett szigeteken Kolumbusz barátságos őslakosokat és gyönyörű természeti környezetet talált. Aranyat kis mennyiségben látott, az őslakosok dísz tárgyaiként. Megérkezése után megpróbálta meghatározni a szigeteken lévő növényeket. Többször azt gondolta, hogy általa ismert fákat talált nagyobb mennyiségben, és azokat érdemes lesz Európába szállítani, de ebben tévedett. Egy illatos fafajról például azt hitte, hogy gyógyhatású aloé. A masztixfától kereskedelmi méretekben számottevő gyantát remélt. Írt egyenes, vastag, magas fenyőkről, amelyeket árbócnak és gerendának lehetne használni. Látott számára különleges pálmafákat is. Felfedezett újfajta fűszernövényeket: például paprikát és fokhagymát. Az utóbbit így jellemezte: „Ez az ő borsuk, mely értékesebb a miénknél.” Mégis más termények voltak azok, amelyek később az európai és a világgazdaságban hatalmas változásokat idéztek elő: a kukorica, a burgonya, a dohány és az új gyapotfajták.

Kolumbusz a kukoricát Haitin a kölessel és az árpával keverte össze. Már első útjáról elvitte Spanyolországba, de évtizedekre volt szükség az elterjedéséhez. Felfedezte a burgonya közeli

⁴ Köthe, Reiner (1993). Mi MICSODA: Felfedezők és utazásaik. Tessloff és Babilon Kiadó. 19. o.

⁵ Köthe, Reiner (1993). Mi MICSODA: Felfedezők és utazásaik. Tessloff és Babilon Kiadó. 19-20. o.

rokonait, a maniókát és a batátát. Ezeket gabona vagy kenyér helyett fogyasztották. A manióka gyökeréből püré (yuca) készült, ebből liszt, majd tészta. A batátát, vagyis édesburgonyát is Kolumbusz fedezte fel első útján. Egy ideig összetévesztették azzal a burgonyával, amit Chile, Peru és Ecuador földművelői később kereszteztek. A valódi burgonya a 16. században jelent meg. Európában a 17. századtól „szegények kenyeré” lett éhínségek és járványok idején.⁶

A dohányt San Salvadoron találta Kolumbusz. Kubában a spanyolok az indiánokat utánozva megismerték a dohányzás szokását. Európában a 16. század közepén jelentek csak meg az illatos levelek. A 16. században terjedt el világszerte. A konyhaművészetet gyökeresen átalakító paradicsomot, babot és kakaót Kolumbusz még nem ismerte. Már első útján – San Salvadorban és Kubában is – talált gyapotot, amely pelyhesebb és nagyobb gubójú volt az általa addig ismert növénynél. A gyapotban nagy hasznot látott, és ebben igaza lett. Ám a gyapot által előidézett gazdasági változások Európában később, a gépek feltalálásával kezdődtek. A 18. század közepén Anglia még csupán néhány száz mázsa gyapotot importált Amerikából, az 1810-es években már három és fél millió mázsát.⁷

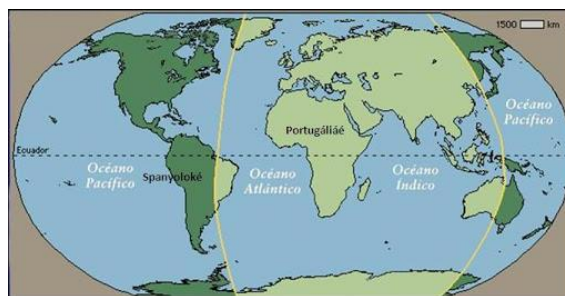
4. Közép- és Dél-Amerika felfedezése a 16. században

4.1. Amerigo földje

A bennszülött népek több tízezer évig vándoroltak Közép- és Dél-Amerikában. A mai Mexikó és Peru területén fejlett civilizációk jöttek létre. Dél-Amerikát az európaiak az 1500-as években fedezték fel. Valószínű, hogy polinéz felfedezők és kereskedők már korábban eljutottak a csendes-óceáni partokhoz. Az európai konkvisztádorok kezdetben csak aranyat és földet kerestek, de később tudományos kutatók is érkeztek.⁸

Az új területekért a spanyolok és a portugálok versengtek egymással. Jogot formáltak az általuk felfedezett, nem keresztény területekre.

A birtokláshoz elég volt, ha leszúrtak egy zászlót a földbe. A pápa az 1494-es tordesillasi szerződésben elosztotta köztük a területeket. Hosszában húzott egy vonalat az Atlanti-óceánon. A vonaltól nyugatra lévő részt

3. kép: A tordesillasi szerződés

⁶ Taviani, Paolo Emilio (1992). *Kolumbusszal Amerikába 1492*. Helikon Kiadó 53-58. o.

⁷ Taviani, Paolo Emilio (1992). *Kolumbusszal Amerikába 1492*. Helikon Kiadó 58-63.o.

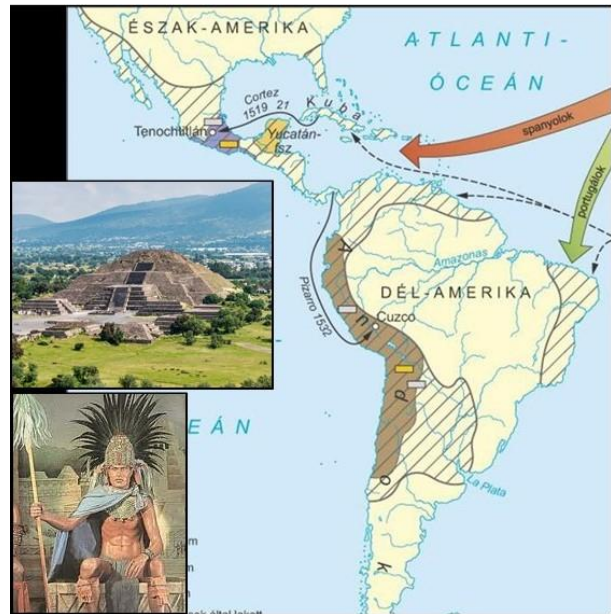
⁸ Steele, Philip (2022). *A földrajzi felfedezések atlasza*. HVG könyvek. 30. o.

Spanyolország, a keletre esőket Portugália kapta.⁹

A konkvisztádorok Közép- és Dél-Amerika fejlett civilizációitól, az aztékoktól és az inkáktól rengeteg aranyat és ezüstöt szereztek. A mai Brazília területét a portugálok fedezték fel. Az Amazonason egy spanyol hajózott végig először, Francisco de Orellana. Mivel a területen nagyon sok folyót találtak, hajókat ácsoltak, és lehajóztak az Atlanti-óceánig. Ám a dzsungelben még a 20. században is éltek olyan lakók, akik nem találkoztak még fehér emberrel. Amerigo Vespucci is a portugálokkal járta be Amerikát. Ő fogalmazta meg először, hogy ez nem Ázsia, hanem egy új kontinens. Ezután a térképészek Amerigo földjének nevezték.¹⁰

4.2. Hernán Cortéz

A spanyol Hernán Cortéz (1485-1547) 1504-ben, 19 évesen telepedett le Hispaniola szigetén. Hét év múlva részt vett Kuba meghódításában. 1519-ben expedíciót indított Mexikóba, mert vonzották az ottani aranyban és ékszerekben gazdag városok. Az aztékok éltek ott, fővárosuk Tenochtitlán. II. Montezuma király szívesen fogadta. Az aztékok istenként tekintettek a hódítókra. Cortez azonban átvette az irányítást, és a királyt bebörtönöztette. Az aztékok fellázadtak, és sokáig harcoltak a spanyol uralom ellen ellenük. Végül 1521 nyarán Cortez és emberei elfoglalták a várost. Cortez folytatta Mexikó felfedezését, és megerősítette a spanyol uralmat.¹¹

4. kép: Cortez és Pizarro expedíciója

4.3. Francisco Pizarro

A spanyol Francisco Pizarro (kb. 1474-1541) 1504-ben érkezett az Újvilágba. Egy ideig földműveléssel foglalkozott. Hallott a perui inka birodalom gazdagságáról, és három expedíciót is szervezett Peruba. Barátja, Diego de Almagro kíséretében utazott. 1524-ben és 1526-ban nem sikerült elérnie az inkák földjét. 1531-ben 180 emberrel indult útnak. A fejlett inka birodalom kiépített úthálózattal rendelkezett, amelyen élénk kereskedelem folyt. A birodalom lakói

⁹ Steele, Philip (2022). *A földrajzi felfedezések atlasza*. HVG könyvek. 25. o.

¹⁰ Köthe, Reiner (1993). *Mi MICSODA: Felfedezők és utazásaik*. Tessloff és Babilon Kiadó. 20-21. o.

¹¹ Pollard, Michael (2004). *A világ 100 híres felfedezője*. Alexandra Kiadó. 72. o.

engedelmeskedtek vezetőjüknek, aki a Napnak tartozott engedelmességgel. Jól értettek a földműveléshez, a fazekassághoz és a szövéshez. Nyelvüket, a kecsuát mai is beszélik Peru egyes területein.

Az inkák csak dárdával védekezhetek a spanyolok lőfegyvereivel szemben. 1532-ben az uralkodói családban kitört viszályt kihasználva Pizarro megölte Atahualpa királyt. Az inkákat legyőzése után 1533-ban megalapították Limát, a spanyol várost.¹²

4.4. Diego de Almagro

Pizarro és Diego de Almagro (kb. 1475-1538) barátok voltak, de sokat vitatkoztak. Az inka birodalom meghódítása után V. Károly spanyol király megpróbálta szétválasztani őket. Almagrót kinevezte Peru déli részének (a mai Chile területének) kormányzójává. 1535 telén Almagro hatezer spanyolból és tizenötezer indiánból álló sereggel indult, hogy aranyat szerezzen. A fagy akadályozta őket, sokan meghaltak, végül visszafordultak. A perui Cuzco városba akkor értek vissza, amikor az inkák megtámadták a spanyolokat. Almagro az inkák mellé állva átvette a város feletti hatalmat. Almagro és Pizarroval háborúzni kezdtek, és mindketten meghaltak.¹³

4.5. Francisco Orellana

Francisco de Orellana (1511-1546), a spanyol katona és felfedező 1533-ben csatlakozott Francisco Pizarro seregéhez. Francisco Pizarroval meghódította Perut, majd 1541-ben az Andokon túlra indult. 1542-ben az Amazonas folyót végighajózta az Atlanti-óceánig. Útja során a folyóparton lévő őserdőben látott trópusi madarakat, majmokat és hatalmas kígyókat. Hajóját a bennszülöttek mérgezett nyilakkal támadták. A folyó azért kapta az Amazonas nevet, mert az egyik támadó törzs női harcosai a görög mitológiából ismert amazonokra emlékeztették a hódítókat. Orellana 1545-ben újabb expedíciót indított. Árulások, támadások és hajótörések után 1546-ban halt meg.¹⁴

4.6. Amerikából érkezett növények

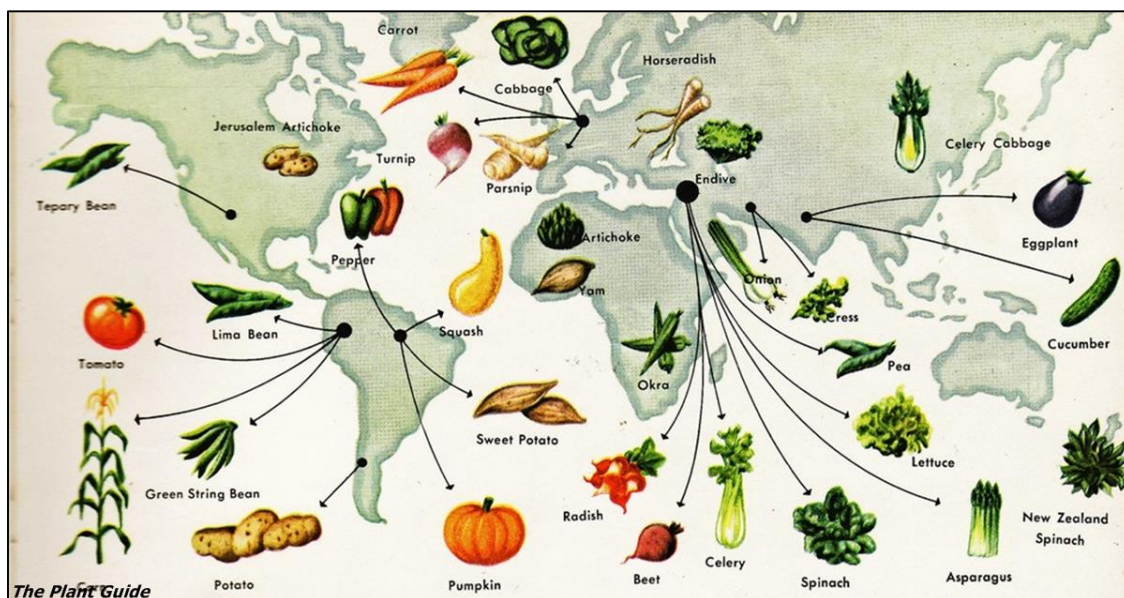
Amerika felfedezése után Spanyolország lett Európa leggazdagabb országa. Az Újvilágban nem csak az áhított aranyat és ezüstöt találták meg, de rengeteg új növényt is hoztak: fűszereket, trópusi fákat, festéket, cukrot és ültetvények termékeit. Az európaiak átvettek indián szokásokat pl. a dohányzást és a függőágy használatát. A haszonnövények: kukorica, burgonya, gyapot,

¹² Pollard, Michael (2004). *A világ 100 híres felfedezője*. Alexandra Kiadó. 98. o.

¹³ Pollard, Michael (2004). *A világ 100 híres felfedezője*. Alexandra Kiadó. 99. o.

¹⁴ Steele, Philip (2022). *A földrajzi felfedezések atlasza*. HVG könyvek. 32. o.

paradicsom, néhány babfajta, ananász, földimogyoró, kakaó, avokádó, egyes tökfélék, vanília, paprika, kinin (a malária gyógyszere) jelentős változásokat hoztak az európai emberek életében.¹⁵

5. kép: A zöldségek származási helye

A haszonnövények közül szeretnék néhányat kiemelni, amelyek táplálkozásunkban ma is jelentős szerepet játszanak.

A paradicsom az azték konyhaművészet fontos eleme volt. A Chile északi részétől Ecuador déli részéig terjedő földrajzi sávból származik. 1540-ben a Spanyolországba visszatérő Hernán Cortéz hozta magával.¹⁶

A kakaóbabot Amerikában a maják kezdték el termesztetni Kr.e. 1500 körül. Izgatószernek, tápszernek és pénznek is használták. Később az aztékok szent madarának eledele volt. A maják, az aztékok és az inkák négyféle kakaóitalt készítettek. A spanyolok (Kolumbusz vagy Cortéz) hozták be Európába. A porból kakaómasszát keverték, majd Európában csokoládéitalt főztek belőle. A 17. században még arannyal kellett fizetni érte.¹⁷

Az Inka Birodalomban ősidőktől fogyasztották a kukoricát és a burgonyát. A kukoricát nagy becsben tartották. Központi ünnepségeket tartottak a vetés és az aratás idején. A főváros mellett szent kukoricaföldeken arany és ezüst kukoricaszárakat vetettek. A kukoricasör része volt a

¹⁵ Köthe, Reiner (1993). Mi MICSODA: Felfedezők és utazásaik. Tessloff és Babilon Kiadó. 21-22.o.

¹⁶ <https://www.olasz-konyha-blog.hu/post/a-paradicsom-1-paradicsom-eredete> Letöltve: 2026. 02. 02. 15:30

¹⁷ [https://www.nkp.hu/tankonyv/digitalis_kultura_11-](https://www.nkp.hu/tankonyv/digitalis_kultura_11-12_okosgyujtemeny_emelt_szint/I_Szovegszerkesztes/4_lecke/download/kakaonyers.html)

12_okosgyujtemeny_emelt_szint/I_Szovegszerkesztes/4_lecke/download/kakaonyers.html
Letöltve: 2026. 02.02. 15: 50

szakrális ceremóniáknak. A burgonyát egyszerű ételnek tartották. Minden faluban termesztették és fogyasztották, de nem kapcsolódtak hozzá ünnepi szokások. Elterjedését segítette nagy terméshozama és a többi haszonnövényhez képest kisebb vízigénye. Emellett könnyebben alkalmazkodott a változó éghajlati és a talajviszonyokhoz. Az éhezés elleni harchoz tökéletes eszköz volt, ember és állat számára is megfelelő táplálék. Öszehasonlítva egy hektár búzával és burgonyával bevetett föld terméshozamát, elmondható, hogy a búza mennyisége hét ember egyéves szükségletét elégíti ki, a burgonya termése elegendő pedig tizenhét ember számára.¹⁸

5. A földrajzi felfedezések tudományos hozama a 17-19. században

5.1. Utazó természettudósok

Kolumbusz és Magellán korában az európaiak fűszerek, kincsek után kutattak, és uralni akarták a megismert idegen területeket. A következő évszázadokban a felfedezők egy részét a tudásvágy motiválta. Az utazó természettudósok az újonnan felfedezett területeken rengeteg új növényt, állatot, ásványt és kőzetet fedeztek fel. Rajzokat, feljegyzéseket készítettek róluk, és gyűjtötték a mintapéldányokat. A számtalan újdonság szükségessé tette a növény- és állatvilág rendszerezését. Az angol John Ray (1627-1705) és a svéd Carl von Linné (1707-1778) a növényvilágot fajokra és osztályokra bontotta.¹⁹

Mivel fényképezés még nem létezett, a tudósok mindent lerajzoltak. Az expedíciókat tanult rajzoló kísérte, aki a természettudományokban is járatos volt. Ceruzával, vízfestékekkel, tussal ábrázolta, hogy milyen a természet a felfedezett területeken. Ezek a képek gyakran részletesebbek, szemléletesebbek voltak a fotóknál.²⁰

Az alábbiakban szeretnék bemutatni négy kiemelkedő munkásságú természettudóst, akik az amerikai kontinens különböző részeit kutatták. Elsőként fedezték fel egy terület élővilágát, figyelték meg éghajlatát, vagy írták le kutatásaik alapján az utókor számára fontos elméleteiket.

5.2. Meriwether Lewis és William Clark

1803-ban az USA megvásárolt Franciaországtól egy 2 140 000 km²-es területet Észak-Amerikában. Az Amerikai Felfedező Hadtest 1804-1806-os expedícióját Meriwether Lewis (1774-1809) százados és William Clark (1770-1838) alhadnagy vezette. Feltérképezték Louisiana területét és nyugat felé haladtak a Missouri mentén. A Nagy-síkságon és a Sziklás-

¹⁸ <https://24.hu/tudomany/2022/02/20/krumpli-burgonya-amerika-elelmiszer-tortenelem/>
Letöltve: 2026. 02. 02. 15:05

¹⁹ Finan, Karin (2018). *Mi MICSODA: Nagy felfedezők. Utazás az ismeretlenbe*. Babilon Kiadó. 30-31. o.

²⁰ Finan, Karin (2018). *Mi MICSODA: Nagy felfedezők. Utazás az ismeretlenbe*. Babilon Kiadó. 36. o.

hegységen át, majd a Columbia folyót követve eljutottak a Csendes-óceánig, aztán onnan vissza. Az úton békés viszonyt alakítottak ki a bennszülöttekkel. Támogatták őket az őslakosok, a prémvadászok és a telepesek. Elkíserte őket egy soson nő, Sacagawea is. Az expedíció kiemelkedő tudományos és földrajzi felfedezéseket hozott. Lewis és Clark feljegyzéseket készített minden állat- és növényfajról, amivel találkoztak. Ezek közül sokat nem ismert a külvilág. Több fajt is elneveztek róluk, pl. egy madárfajt, a Lewis-küllőt.²¹

6. kép: Lewis és Clark expedíciója

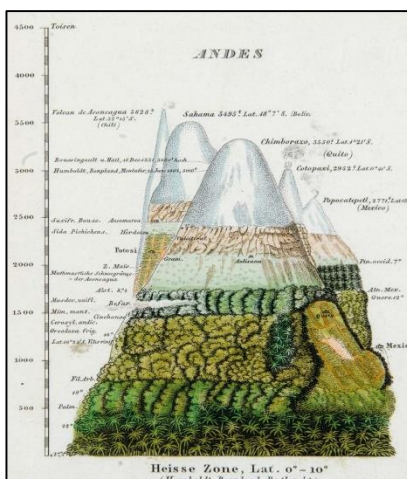
5.3. Alexander von Humboldt

Alexander von Humboldt (1769-1859) porosz földrajz- és természettudós korának egyik legműveltebb embere volt. 1799-ben indult a tudományos felfedezőútra az Újvilágba. Öt év alatt beutazta Venezuelát, Kubát, Kolumbiát, Ecuador és Mexikót. Lelkesen kutatta a területek élővilágát, közeteit, történelmét és kultúráját. Járt sűrű erdőkben, mászott magas hegycsúcsokat, moszkítófelhőben kenuzott szinte éhezve. Megtett

7. kép: Humboldt útvonala

közel 10 000 kilométert. Kiváló tájképrajzoló volt. Feljegyezett és természetűen ábrázolt mindent, amivel az út során találkozott: növényeket, állatokat, ásványokat és ősi műtárgyakat. Megfigyelte időjárást, a csillagokat, az éghajlatot. Tanulmányozta a gazdaságot, a történelmet és a társadalmat. Pontos méréseket végzett, a kor legmodernebb felszereléseit használta. Szerette volna mindenki számára érthetően ábrázolni az adatokat. Aggódott az emberi beavatkozás környezeti hatásai miatt. Elsőként próbálta meg leírni és mérésekkel alátámasztani az ember által előidézett klímaváltozást.²²

8. kép: Függőleges övezetesség

²¹ Steele, Philip (2022). *A földrajzi felfedezések atlasza*. HVG könyvek. 27., 29. o.

²² Steele, Philip (2022). *A földrajzi felfedezések atlasza*. HVG könyvek. 30., 33. o.

5.4. Charles Darwin

Charles Darwin (1809-1882) angol természettudós, lelkesen olvasta Alexander von Humboldt írásait. Nagyon érdeklődött a dél-amerikai növény- és állatvilág iránt. 1831-ben indult a HMS Beagle brit hajón Dél-Amerikába. A hajó részletesen feltérképezte Dél-Amerika keleti partvonalát, ő pedig kőzeteket, fossziliákat és az élővilágot tanulmányozta. Növényeket és állatokat gyűjtött. Járt őserdőben, prérin és hegyekben, átélt vulkánkitörést, földrengést. Láta a természet folyamatos változását. A Galápagos-szigeteken megfigyelte a pintyek változatos populációját. Elgondolkodott azon, miért van olyan sok pintyfaj, mi az oka a köztük lévő apró különbségeknek. Az úton gyűjtött ismereteket használta fel később evolúcióelméletéhez, amelyben próbálja megmagyarázni az élőlények változásának okát.²³

6. Összegzés

Kutatásom során a pályamunkám bevezetőjében feltett kérdésekre kerestem a választ. Az információk nagy részét könyvekből gyűjtöttem, majd internetes forrásokból kiegészítettem. Megtudtam, hogy pontosan mit hozott Európába Kolumbusz a Karib-szigetéről. Bemutattam több 15-16. századi közép- és dél-amerikai felfedező útját, és a kontinensünkre került újdonságokat. Az expedíciók célja kezdetben a meggazdagodás: arany, fűszerek és új területek megszerzése volt. A békés bennszülöttek szolgáskorba kerültek, vagy tömegesen pusztították el őket a hódítók által elterjesztett betegségek és a tűzfegyverek. Megindult a kontinensek közötti árucseré. Az Amerikából érkezett növények alapvetően megváltoztatták az európai étkezési szokásokat, segítettek az éhínségek legyőzésében is.

A 17. századtól a felfedezők céljai között előtérbe került az ismeretszerzés. Természettudósok járták be Amerika egész területét, jegyzeteket és rajzokat készítettek az ott élő növény- és állatvilágról. Megfigyelték és leírták a természeti jelenségeket. Az utazások során szerzett ismeretek hozzájárultak máig is érvényes tudományos elméletek születéséhez.

Eleinte azt terveztem, hogy összegyűjtöm Észak-, Közép- és Dél-Amerika felfedezőinek munkásságát, de a témát szűkítenem kellett a hatalmas mennyiségű anyag miatt. Főleg Közép- és Dél-Amerikához köthetők azok a felfedezések, amelyeknek köszönhetően megváltozott az európai emberek élete, ezért ezt a területet vizsgáltam részletesebben. A természettudósok közül csak négyet választottam, hogy munkásságukon keresztül bemutassam expedícióik fontosságát. Kérdéseimre választ kaptam, de munkám nem tekinthető lezártnak. Szinte minden résztémában bővíthetném ismereteimet.

²³ Steele, Philip (2022). *A földrajzi felfedezések atlasza*. HVG könyvek. 31., 33. o.

6. Felhasznált források

6.1. Nyomtatott források

- Finan, Karin (2018). *Mi MICSODA: Nagy felfedezők. Utazás az ismeretlenbe*. Babilon Kiadó
- Köthe, Reiner (1993). *Mi MICSODA: Felfedezők és utazásaik*. Tessloff és Babilon Kiadó
- Pollard, Michael (2004). *A világ 100 híres felfedezője*. Alexandra Kiadó
- Schranz András szerk. (1995). *A tudomány térképe*. Keraban Kiadó
- Steele, Philip (2022). *A földrajzi felfedezések atlasza*. HVG könyvek
- Taviani, Paolo Emilio (1992). *Kolumbusszal Amerikába 1492*. Helikon Kiadó

6.2. Elektronikus források

- https://erettsegi.com/tetelek/tortenelem/nagy-foldrajzi-felfedezesek/?utm_source=chatgpt.com Letöltve: 2026. 01. 30. 15:15
- <https://24.hu/tudomany/2022/02/20/krumpli-burgonya-amerika-elelmiszer-tortenelem/> Letöltve: 2026. 02. 02. 15:05
- https://www.nkp.hu/tankonyv/digitalis_kultura_11-12_okosgyujtemeny_emelt_szint/I_Szovegszerkesztes/4_lecke/download/kakaonyers.html Letöltve: 2026. 02.02. 15: 50
- <https://www.olasz-konyha-blog.hu/post/a-paradicsom-1-paradicsom-eredete> Letöltve: 2026. 02. 02. 15:30

7. Képek forrása

- címlapon: <https://www.vintage-maps.com/en/antique-maps/america/america-continent/de-bry-america-continent-1596::12579> Letöltve: 2026. 03. 02. 13:15
- 1. kép: <https://www.fineartstorehouse.com/map-treasures/paolo-dal-pozzo-toscanelli-map-earth-15th-century-14719397.html?srsId=AfmBOoqJGTJL64685WdA0hqNH-HomPEBdqwOnuTmWISJKkCrUAlT7avv> Letöltve: 2026. 02. 25. 14:10
- 2. kép: https://expertin.blog.hu/2018/05/27/a_paradicsom_meghodontasa_866 Letöltés: 2026. 02. 25. 15:05
- 3. kép: <https://www.tortenelemutravalo.hu/erettsegi21-a-foldrajzi-felfedezesek-kora/> Letöltés: 2026. 02. 25. 15:25
- 4. kép: https://felkeszito.blog.hu/2022/12/03/a_nagy_foldrajzi_felfedezesek_230 Letöltés: 2026. 02. 25. 15:35

- 5. kép: <https://bidista.com/a-zoldsegek-tortenete-nem-fogod-elhinni-honnan-szarmazik-az-uborka/>
Letöltés: 2026. 02. 25. 15:42
- 6. kép: <https://djp.hu/2023/05/14/a-lewis-es-clark-expedicio-indulasa/>
Letöltés: 2026. 02. 25. 15:55
- 7. kép: <https://www.nature.org/en-us/magazine/magazine-articles/humboldts-new-world-1/>
Letöltés: 2026. 02. 27. 15:25
- 8. kép: <https://afoldgomb.hu/latest-cover/a-foldgomb-2026-januar-februar/a-nagy-keresztmetszet-humboldt-nyomaban-az-egyenliten-2>
Letöltés: 2026. 02. 25. 16:15